

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

07 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

în componența completului de judecată:

președinte

judecători

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie

Malanciuc Ion

judecând, fără citarea părților, recursul declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022, în cauza penală privind-o pe

Spînu Olga XXXXX, născută pe data de XXXXX, originară din XXXXX, domiciliată XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 24.03.2021-24.05.2022;

Instanța de apel: 21.06.2022-12.10.2022;

Instanța de recurs: 12.01.2023-07.11.2023;

CONSTATĂ

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 24 mai 2022, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a fost încetat procesul penal pornit în baza art. 352¹ alin. (2) Codul penal, în privința lui Spînu Olga.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a reținut că conform rechizitoriului, Spînu Olga, s-a învinuit că, activând în calitate de șef al Direcției generale CTAS Drochia și fiind în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (2) Codul penal și art. 2 din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158-XVI din 04.07.2008, persoană publică, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 352¹ alin. (2) Cod penal, în circumstanțele după cum urmează.

Spînu Olga, în perioada de timp dintre anii 2016-2019, acționând intenționat și contrar prevederilor art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 133 din 17.06.2016, privind declararea averii și a intereselor personale, care stipulează că obiectul declarării reprezintă: „activele financiare ale subiectului declarării, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii

pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării, ale membrilor de familie sau ale concubinului/concubinei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, concubinul/concubina lui, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie;", nu a indicat în declarația de avere și interese personale pentru anii 2016-2019, numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie, ulterior la 20.03.2019 a încheiat contractul de împrumut unde Spînu Olga, a oferit ca împrumut cet. Zaim Nina, suma de 10 000 euro, mijloace bănești care intenționat au fost tănuite, și nu au fost reflectate în declarația de avere și interese personale pentru anul 2019, acest fapt fiind stabilit în cadrul urmăririi penale pe cauza penală nr. 2019970432, care a fost pornită conform bănuielii rezonabile de comiterea infracțiunii de spălare de bani, art.243 Cod penal.

În același timp Spînu Olga, nu a indicat veniturile obținute în cadrul Consiliului Electoral Raional Drochia și CECEU nr. 6 Drochia, în anul respectiv, menționând doar veniturile din partea CNAS.

Ulterior, cet. Spînu Olga, a indicat în declarația de avere și interese personale pentru anul 2015 terenul și două construcții accesorii, indicând doar casa de locuit, iar în declarațiile depuse pentru anii 2016-2019, a indicat terenul și casa de locuit, însă cu o suprafață mai mică decât cea din informațiile cadastrale și din declarația anterioară.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, lui Spînu Olga i s-a incriminat săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 352¹ alin. (2) Cod penal, după indicii calificativi -„*Falsul în declarații, adică neinclusiunea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale*".

3. Nefiind de acord cu sentința, procurorul în Procuratura Anticorupție, Prisacari Vadim, cu respectarea termenului legal, a declarat apel prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpata Spînu Olga, să fie recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin. (2) Cod penal, cu stabilirea pedepsei penale sub formă de amendă în mărime de 400 u.c., cu liberarea de executare a pedepsei penale, numite lui Spînu Olga, în legătură cu intervenirea amnistiei conform art. 107 Cod penal și Legii nr. 243 din 24.12.2021.

3.1 În argumentarea solicitării invocate partea acuzării a invocat că,
- instanța de fond a ignorat normelor specificate în art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, unde este prevăzut expres că: (4) Sentința de condamnare se adoptă: cu stabilirea pedepsei care urmează să fie executată; cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal și în cazurile prevăzute în art.89 alin.(2) lit. a), b), c), e), f) și 2) Cod penal; fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în art. 57 și 58 Cod penal, cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în art. 93 Cod penal sau al expirării termenului de prescripție;

- una din soluțiile, (de altfel unica) care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr.243, o reprezintă sentința de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal;

- norma juridică citată supra indică expres cazurile în care sentința de încetare trebuie să cuprindă stabilirea pedepsei. Conform art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei". Conform art. 285 alin. (2) Cod de Procedură Penală, „Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4) — 9) din prezentul cod". În aceeași ordine de idei, art.275 pct.4) Cod de procedură penală prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită nu poate fi efectuată și urmează a fi încetată în cazurile în care: a intervenit termenul de prescripție și amnistia;

- dat fiind faptul că aplicarea prevederilor amnistiei față de inculpat nu constituie temei de reabilitare a persoanei, acesta urmează a fi, în primul rând, recunoscut vinovat, în al doilea rând, să-i fie stabilită pedeapsa penală conform faptei incriminate;

- soluția de încetare a procesului penal în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6), 350 alin. (1) și 332 alin. (5) Cod de procedură penală, nu este acceptabilă, or, acest fapt contravine normelor procesuale în vigoare;

- examinarea prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, urmează a fi efectuată prin prisma temeiurilor prevăzute la pct. 1)-5) al acestui alineat, or, legislatorul a prevăzut la data adoptării legii că nu poate să redea toată lista de circumstanțe care condiționează încetarea procesului penal, pe când amnistia exista la data adoptării Codului de procedură penală și aceasta nu a fost prevăzută la norma în cauză. Respectiv, adoptând o soluție de încetare a procesului penal instanța de judecată nu poate determina și constata din punct de vedere juridic corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală, fapt ce contravine prevederilor art. 107 Cod penal, 285 alin.(2), 275 pct.4) Cod de procedură penală și Legii nr.243.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022, a fost respins ca nefondat apelul și menținută sentința fără modificări.

4.1. În argumentarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că:

- instanța de fond a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de Lege, constatând în mod just ca fiind demonstrată integral vinovăția inculpatei Spînu Olga în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin. (2) Cod penal, individualizată prin „*Falsul în declarații, adică neinclusiunea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale*";

- la pronunțarea sentinței de încetare a procesului în legătură cu aplicarea în privința inculpatei Spînu Olga a art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021, instanța de fond corect a reținut că

conform art. 275 Cod procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care: 1) nu există faptul infracțiunii; 2) fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune; 3) fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu excepția cazurilor când infracțiunea a fost săvârșită de o persoană juridică; 4) a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;

- prima instanță a invocat prevederile art. 332 Cod procedură penală potrivit cărora, încetarea procesului penal în ședința de judecată are loc:(1) în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5) -9), 285 alin.(2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Cod penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă; (2) în cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție administrativă, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional al Republicii Moldova; (3) concomitent cu încetarea procesului penal, instanța ia măsurile respective prevăzute în art.54 și 55 din Codul penal, precum și decide asupra chestiunilor prevăzute în art.285 alin.(6); (4) sentința de încetare a procesului penal poate fi atacată cu apel sau, după caz, cu recurs în instanța ierarhic superioară, în modul prevăzut de prezentul cod; (5) în cazul prevăzut la art. 275 pct.4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit;

- explicațiile date de Curtea Supremă de Justiție în Hotărârea Plenului privind sentința judecătorească nr. 5 din 19.06.2006, în care la pct. 40 menționează că, sentința de încetare a procesului penal se adoptă în cazurile prevăzute la art. 391 alin.(1) pct.1) - 7) Cod de procedură penală. În cazul în care fapta persoanei constituie o **contravenție**, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal, cu aplicarea sancțiunii contravenționale (alin.(2) art.332, alin.(2) art.391 Cod de procedură penală). Încetarea procesului penal în cazul când a intervenit termenul de prescripție sau actul de amnistie (pct.4) art.275 Cod de procedură penală) e posibilă numai cu acordul învinuitului și/sau reprezentantului lui legal;

- instanța de fond în mod întemeiat a dispus încetarea procesului penal în legătură cu aplicarea în privința inculpatei a art. 2 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, în vigoare din 31.12.2021. Astfel, s-a constatat că inculpata Spînu Olga la data de 01 februarie 2022 a depus o cerere privind aplicarea în privința sa a Legii nr. 243 din 24.12.2021, cu încetarea procesului penal, pornit în privința sa în baza art. **287 alin. (3) Cod penal**, cerere pe care a susținut-o în ședința de judecată;

- conform art.107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. La caz, este relevant efectul amnistiei: înlăturarea răspunderii penale și un alt efect înlăturarea pedepsei. Este foarte important care efect din acestea se aplică cazului respectiv (legea respectivă prevede posibilitatea ambelor efecte). Totodată, trebuie de menționat că amnistia constituie atât temei de încetare a procesului prin emiterea unei sentințe de încetare (interpretarea sistemică a art.275, 285, 332 Cod de procedură penală), cât temei de condamnare a persoanei prin emiterea unei sentințe de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de executare a pedepsei (art.389 alin. 4 pct. 2) Codul de procedură penală);

- conform art. 50 Codul penal, se consideră răspundere penală condamnarea publică, în numele legii, a faptelor infracționale și a persoanelor care le-au săvârșit, condamnare ce poate fi precedată de măsurile de constrângere prevăzute de lege. Din definiția legală rezultă că prin răspundere penală se înțelege obligația persoanei care a săvârșit o infracțiune de a suporta sancțiunea prevăzută de legea penală. Deci, prin înlăturarea răspunderii penale din motivul intervenirii amnistiei este înlăturat actul de condamnare (înlăturarea actului de condamnare înseamnă lipsa unei sentințe de condamnare) și, implicit, obligația de a suporta vreo sancțiune penală. În cazul în care nu există condamnarea publică nu poate exista o sentință de condamnare;

- înlăturarea pedepsei ca efect al intervenirii actului de amnistie poate avea loc doar atunci când este posibilă aplicarea acesteia, dar ea nu mai este aplicată. Aici urmează a puncta principial că posibilitatea stabilirii pedepsei poate exista doar în cazul în care persoana este recunoscută vinovată de comiterea unei infracțiuni (interpretarea sistemică a art. 3 alin. (1), art. 6 alin. (1) Codul penal, art. 8 alin. (1) Codul de procedură penală). Deci, când este înlăturată pedeapsa atunci urmează să existe o sentință de condamnare, prin care se recunoaște vinovăția cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea acesteia;

- înlăturarea răspunderii penale prin încetarea procesului din motivul intervenirii amnistiei nu contravine prezumției nevinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune este de acord să fie liberată de răspundere penală și nu insistă asupra soluționării cauzei penale în ședință de judecată publică (posibilitatea continuării examinării cauzei este prevăzută în art. 332 alin. (5) Codul de procedură penală.). La baza acestei concluzii stă argumentul că prezumția de nevinovăție este nu doar un principiu, ci și un drept al persoanei, în special a celei acuzate de săvârșirea unei infracțiuni, și acesta, ar trebui, în consecință, interpretat potrivit unui drept și nu obligații. Dacă persoana renunță la un anumit drept, atunci aceasta nu mai poate pretinde că i s-ar fi încălcat acest drept;

- instanța de judecată poate dispune încetarea procesului (chiar și în cadrul ședinței preliminare) din motivul intervenirii amnistiei și această posibilitate nu contravine prezumției vinovăției dacă persoana care a săvârșit o infracțiune a cărei răspundere penală urmează să fie înlăturată renunță la dreptul său de a-i fi dovedită vinovăția.

- la caz, inculpata poate renunța la acest drept prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei (ceea ce a și fost realizat în cazul dat). Prin depunerea cererii de aplicare a amnistiei, inculpatul consimte aplicarea amnistiei prin încetarea procesului penal pe temei de nereabilitare;

- în cazurile în care inculpatul nu manifestă, direct sau indirect, acordul la aplicarea amnistiei (refuză să manifeste acordul; solicită achitarea sa; solicită încetarea procesului pe un alt temei decât amnistia; se eschivează de la prezentarea în ședință și examinarea cauzei are loc în lipsa sa), doar atunci instanța de judecată urmează să examineze probele cu emiterea unei sentințe. Această sentință poate fi sentință de achitare, sentință de încetare (pe alt temei decât amnistia) sau sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea pedepsei;

- la interpretarea normelor trebuie de ținut cont de interpretarea sistemică a acestora și în măsura în care pot produce efecte juridice (dar nu urmează a fi interpretate în sensul că contravin unele altora). Reiterăm că intervenirea amnistiei

constituie atât temei de încetare a procesului (la orice etapă de judecată a cauzei, inclusiv apelul) cât și temei de liberare de executare a pedepsei (sentință de condamnare). Astfel, reieșind din natura juridică a sentinței de încetare (pe temei de nereabilitare) și natura juridică a sentinței de condamnare cu liberarea de executare a pedepsei, din natura juridică a noțiunii „răspundere penală”, din consecințele și modalitatea înlăturării răspunderii penale, din diferența înlăturării răspunderii penale și înlăturării pedepsei penale, urmează a fi rezumate următoarele: 1) în cazul în care inculpatul consimte în mod expres aplicarea amnistiei, atunci urmează a fi emisă o sentință de încetare din motivul intervenirii amnistiei; 2) în cazul în care inculpatul refuză sau lipsește un acord expres (această situație trebuie tratată ca refuz de aplicare a amnistiei), atunci urmează a fi cercetate probele și emiterea, după caz, a unei sentințe de achitare (dacă se constată temeiurile de achitare) sau a unei sentințe de încetare (dacă există alte temeiuri decât amnistia), sau a unei sentințe de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de executarea pedepsei.

Astfel, în contextul celor enunțate, instanța de apel a constatat că la cazul dedus judecății, inculpata Spînu Olga nu cade sub incidența restricțiilor formulate în art. 6 din Legea nr. 243, iar în privința ultimei pot fi aplicate prevederile actului de clemență.

5. Împotriva deciziei, recurs declară procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina, invocând temeiul de recurs prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 6) CPP, că *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*, solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei spre o nouă rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În susținerea recursului invocă că:

- instanța de apel verificând cauza sub aspectul întrunirii de către inculpată a exigentelor actului de amnistie urma să aprecieze just, dacă acesta poate fi aplicat ținându-se cont nu numai de sancțiunea normei penale imputate inculpatului, ci și de alte criterii ce țin de practica judiciară în materia aplicării dispozițiilor art. 107 Cod penal, inclusiv și de raționamentele expuse în Legea nr 243 din 24.12.2021;

- potrivit art. 107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate;

- conform art. 285 alin.(2) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4) - 9) din prezentul cod;

- articolul 275 pct. 4) Cod de procedură penală prevede că urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;

- aplicarea amnistiei față de inculpat, nu constituie temei de reabilitare a persoanei, fapt care prezumă că inculpatul urmează a fi recunoscut vinovat de comiterea faptei imputate, sau în cazul încetării procesului penal, de către instanțele de judecată, în temeiul legii nr.243 din 14.12.2021, prevederile doar „încetarea procesului penal” nu sunt aplicabile, deoarece hotărârea, prin care s-a încetat procesul penal, este un act procedural de liberare a persoanei de răspundere

penală. Liberarea de executare a pedepsei are loc în cazul în când în privința persoanei fost adoptată o hotărârea de condamnare;

- una din soluțiile, care poate fi adoptată la finalizarea examinării cauzei penale în cazul aplicării prevederilor Legii nr. 243 din 24.12.2021, o reprezintă sentința de condamnare, acest fapt fiind expres prevăzut la art. 389 alin. (4) pct.2) Cod de procedură penală - cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal;

- cât privește adoptarea unei decizii de încetare a procesului pe motivul intervenirii amnistiei, situație masiv întâlnită datorită practicii judiciare existente la aplicarea legii anterioare cu privire la amnistia, din 29.07.2016, aplicarea amnistiei cu emiterea unei hotărâri de încetare a procesului penal nu se regăsește în conținutul art. 391 Cod de procedură penală;

- soluția de moment adoptată de către colegiul penal privind încetarea procesului penal în baza actului de amnistie, nu este acceptabilă, or acest fapt contravine normelor procesuale în vigoare și anume, adoptând o soluție de încetare a procesului penal instanța de judecată nu poate determina și constata din punct de vedere juridic corespunderea exactă între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de către inculpat și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală, fapt ce contravine prevederilor art.107 Cod penal, 285 alin. (2), 275 pct. 4) Cod de procedură penală și Legii nr.243 din 24.12.2021;

- reieșind din textul legii se conchide că, pentru aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate/condamnate, acestea urmează să fie liberate/absolvite de executarea pedepsei, or adoptarea unei soluții de încetare a procesului penal este contrară situației prevăzute la art. 8 al Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care prevede posibilitatea absolvirii inculpatului de la executarea pedepsei principale, însă nu și a pedepsei secundare - dacă sancțiunea normei prevede și pedeapsa complementară care urmează a fi aplicată inculpatului și poate fi făcută doar la emiterea unei sentințe de condamnare.

6. Judecând recursul declarat, în raport cu materialele cauzei, instanța de recurs concluzionează că recursul urmează a fi admis cu casarea totală a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01septembrie 2023) și a declarat recursul în termen la 30.11.2022.

Conform prevederilor Legii nr. 246 din 31.07.2023 în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), art. XI alin. (3), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond, alin.

(2) în scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători. Astfel, prin încheierea din 22.02.2023 al Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, până la operarea modificărilor în Codul de procedură penală în vigoare din 01 septembrie 2023, s-a dispus trimiterea recursului declarat în prezenta cauză penală pentru judecare în Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție format din 5 judecători.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală (redacția Legii 66 din 05.04.2012 în vigoare din 27.10.2012), hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

La caz, procurorul subscrie prezența erorii de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Totodată, instanța de recurs atestă că recurentul își exprimă dezacordul cu soluțiile instanțelor de fond de aplicare a prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Verificând criticile expuse în recursul declarat de procuror, în raport cu actele cauzei, instanța de recurs constată că, acestea sunt întemeiate, or, s-a stabilit, că adoptând soluțiile enunțate, instanțele de fond nu au respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală.

În primul rând, instanța de recurs ține să menționeze că, potrivit art. 2 alin. (1)-(4) al Legii nr. 243 din 24.12.2021, privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, **procesele penale** în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr. 985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, **încetează la faza** de urmărire penală sau la cea **de judecare a cauzei**, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege. Procesul penal în privința infracțiunilor ușoare, mai puțin grave și grave, săvârșite până la adoptarea prezentei legi de persoane care, la data comiterii infracțiunii, nu atinseseră vârsta de 18 ani, **încetează la faza** de urmărire penală sau la faza de judecare a cauzei. **Încetarea procesului penal conform alin. (1) și (2) are loc cu acordul scris al persoanei bănuite, învinuite sau inculpate.** În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1)–(3) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția

inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

La caz, se atestă că:

- potrivit încheierii din 26.03.2021 a fost stabilită **ședința preliminară** pentru data 05.05.2021 (f.d 154, vol.1);

- potrivit încheierii din 28.05.2021 a fost fixată **ședința de judecată pentru examinarea cauzei** pentru data de 01.07.2021 (f.d.162, vol.1);

- potrivit procesului verbal a ședinței de judecată din 20.10.2021, până la începerea cercetării judecătorești, inculpata asistată de avocatul său recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în baza art.364¹ Cod de procedură penală, în acest sens fiind depusă o cerere scrisă, ulterior cererea fiind acceptată de către instanța de judecată, **s-a purces la cercetarea judecătorească cu audierea pe viu a inculpatei și cercetarea probelor recunoscute de ultima**, indiferent de faptul că toate procesele verbale sunt întitulate ca: „*proces verbal al ședinței de judecată preliminară*” și finisate cu „*ședința de judecată se declară închisă*”, unde era actual să se anunțe întrerupere, deoarece ședința de judecată s-a amânat pentru data de 21.12.2021, 01.02.2022, 10.03.2022 și 20.05.2022 (f.d.183-202,vol.2);

- la 01.02.2022, **după cercetarea probelor**, inculpata asistată de apărătorul său, a depus la instanța de judecată o cerere prin care a solicitat aplicarea actului de amnistie prin încetarea procesului penal în temeiul Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (f.d. 196, vol. 2), pusă în discuție în ședința de judecată din 20.05.2022 (f.d.202, vol.2).

La cele invocate supra, completul de judecată conchide că prima instanță **parcurgând toate etapele procesuale începând cu punerea cauzei pe rol, acceptând cererea inculpatei de judecare a cauzei pe baza probelor de administrate în faza de urmărire penală și finisând cu cercetarea judecătorească**, a adoptat sentința de încetare a procesul penal pornit în baza art. 352¹ alin. (2) Cod penal în privința lui Spînu Olga, în temeiul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 243 din 24.12.2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, contrar normelor de procedură penală care prevăd etapele procedurale și adoptarea unei sentințe legale în acest sens.

Totodată, instanța de recurs menționează că instanța de fond, în sentință, făcând referire la prevederile:

- art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) –9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă, alin.(5) în cazul prevăzut de art. 275 pct.4) încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz procedura continuă în mod obișnuit;

- art.275 pct.(4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia;

- art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, **nu a reținut că:**

a) din interpretarea normelor procesual-penale, art. 350 Cod de procedură penală, rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, **intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară)**, iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală, la caz, la etapa ședinței preliminare nu a fost depusă cererea privind aplicarea actului de amnistie;

b) prescripțiile art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, **sunt aplicabile la etapa urmăririi penale**, or, la caz, acordul inculpatei de încetarea a procesului în legătura cu aplicarea amnistiei a fost impus după cercetarea judecătorească, iar în cazul prevăzut la art. 275 pct. 4) încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, **procedura continuă în mod obișnuit**;

c) conținutul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se referă la **cazurile expres** prevăzute de lege și anume situația descrisă în dispoziția art. 11 alin. (4), art. 57-58, alin. (4) art. 165 și art. 206, alin. (5) art. 217 și alin. (4) art. 325 Cod penal.

În același timp, art. 391 Cod de procedură penală (Sentința de încetare a procesului penal), nu prevede că, **după ce procedura continuă în mod obișnuit** și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării **actului amnistiei**, cât, de altfel, și a prescripției. Ori, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, **după faza ședinței preliminare** (art. 332 al. (5), 384 CPP), **doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare**, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare;

d) consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8), 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că **încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte** (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) CPP);

e) dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanțele de fond și de apel (art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie **doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare**, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată (în speță cauza fiind examinată în baza art. 364¹ Cod de procedură penală), iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală).

Astfel, potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de

judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată. Conform art. 389 alin.(1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului. Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este datoare să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

În concluzie se reține că prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale.

În al doilea rând, instanța de recurs reține că instanța de apel fiind investită cu efectuarea unui control judiciar integral atât în fapt, cât și în drept a preluat, de asemenea, o abordare incorectă, ce contravine prevederilor art. 391 și 394 Cod de procedură penală și a menținut sentința fără modificări, or ea era obligată să desființeze hotărârea și să judece cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, astfel instanța de apel:

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond și, repetându-le întocmai, constatând, la fel, sumar, neclar și divergent că: *„Colegiul Penal constată că instanța de fond a dat o apreciere corectă circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate din punctul de vedere a utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de Lege, constatând în mod just ca fiind demonstrată integral vinovăția inculpatei Spînu Olga în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 352¹ alin. (2) Cod penal, individualizată prin „Falsul în declarații, adică neinclusiunea intenționată a unor date în declarația de avere și interese personale”.....”, prin urmare constatarea reținută de instanța de apel este una eronată, or instanța de fond, în sentință, nu a examinat probele administrate și nu a constatat vinovăția inculpatei;*

b) a descris fapta criminală ca fiind dovedită de către instanța de fond, potrivit art.394 alin.(1) pct.1) Cod de procedură penală, fapt ce nu a fost efectuat de către instanța de fond potrivit sentinței, ultima invocând: *”Conform rechizitoriului, Spînu Olga, se învinuiește....”*

c) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și repetate în recursul ordinar, în special că: *„...instanța de fond urma să adopte o sentință de condamnare în baza art. 389 alin. (4) pct. 2) Cod de procedură penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea acesteia de la executarea pedepsei...”*.

Rezumând cele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererile de apel, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Dorina Tăut, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 octombrie 2022, în cauza penală privind-o pe **Spînu Olga XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Talpă Boris

Daguța Sergiu

Eremciuc Ghenadie

Malanciuc Ion